

# OKWU CHINEKE NKE PỌL KWURU N'ELU UGWU-MAS

Ọlu Ndi-ozì 17:1-34

IHEÒMỤMỤ 335

Nke Ndiokenye

**AMAOKWU IBUN'ISI: “Okwu nke obe buru ndi nāla n'iyi ihe-nzuzu, ma ọ buru ayi, bú ndi anāzọputa ike nke Chineke” (I Ndi Kọrint 1:18).**

## I Na Teslonaika

- 1 Ndiọzi ahụ gabigasiri obodo ntà abụọ wee bjarue Tesalonaika na otù ụlonzuko, Ọlu Ndi-ozì 17:1
- 2 Pọl kwuru okwu Chineke nime ụlonzuko ahụ na Jisọs bụ Kraist ahụ, Ọlu Ndi-ozì 17:2, 3; 9:20
- 3 Olenaole nime ndi Juu na otutu ndi Grik kwere, Ọlu Ndi-ozì 17:4; I Ndi Tesalonaika 2:13, 14
- 4 Ndi Juu náekwoekworo mere ka obodo ahụ tụọ ụzù, Ọlu Ndi-ozì 17:5-9

## II Nnabata na Beria

- 1 Ezipuru Pọl na Sailas site na Tesalonaika n'abalị igaru Beria, Ọlu Ndi-ozì 17:10; 9:223-25; Matiu 10:23
- 2 Ndi Beria nabatara Okwu Chineke nkeoma, Ọlu Ndi-ozì 17:11, 12; Matiu 13:16; Jemes 1:19
- 3 Ndi Juu sitere na Tesalonaika b́ara na Beria náakpali igwé mmadu, Ọlu Ndi-ozì 17:18-21

## III Pọl nime Atens

- 1 Mmụọ nke Pọl kpaliri n'ihì ikpere arusi ahụ nke di na Atens, o wee náagwa kwa ha Okwu Chineke, Ọlu Ndi-ozì 17:15-17
- 2 Ufodu ndi náahụ amamihe n'anya kuuru Pọl jee n'uloikpe di elu, Ọlu Ndi-ozì 17:18-21
- 3 Pọl kwuru nkeoma n'ezie banyere náání otù ezi Chineke ahụ di ndu, Ọlu Ndi-ozì 17:22, 23
- 4 Ndi niile náakpọisiala nye Chineke aghaghị ikpọisiala nye Ya nime mmụọ na eziokwu, Ọlu Ndi-ozì 17:24-29; Jón 4:23, 24
- 5 Chineke naagwa mmadu niile ka ha chégharị, Ọlu Ndi-ozì 17:30, 31; Jón 12:46-48; II Timoti 4:1
- 6 Ozi ahụ nke Pọl ziri na Atens miri mkpuru ntakiri nke ahuru anya, Ọlu Ndi-ozì 17:32-34

## NKỌWA DỊ ICHEICHE

### Ndi Mkwusanjéghari

Jisọs siri ndi náesouzo Ya; “Mgbe ọ bula ha sogburu unu n'obodo a, gbalaga n'obodo di iche” (Matiu 10:23). N'ezie Pọl, onye bú onye mkwusanjéghari na Onyeozì tinyere iwu a n'omume. N'ijèmkwusa nke abụọ nke a, Pọl na Sailas ejewori nime Masedonia n'ihì na ha nuru okpukpòkù nke Mmụọ Nso n'akuku ebe ahụ. N'obodo Filipai nke bú isi obodo nke Masesonia, otutu mkpuruobi nke agunaagu nara Okwu Chineke nkeoma, ma ndiike na otutu ndi obodo ahụ chorọ ka otù NdiKraist a puo n'obodo ahụ. Ọ bụ ezie na ya na Sailas agafewo otutu mkpagbu nime Filipai, ma Pọl matara na Chineke akpọwo ha n'obodo a maka otù nzube.

Mgbe ha rapuru Filipai, ndimkwusanjéghari a gabigara site na Amfipolisi na Apolonia ka ha wee bjarue Tesalonaika, n'ihì na n'obodo ahụ ka enwere ụlonzuko nke ndi Juu. Dika ọ naeme mgbe ọ bula ohere di, Pọl bara nime ụlonzuko ahụ wee gwa ndi Juu okwu site n'ihe edeworo n'Akwukwonso. Isiokwu ihe Pọl naagwa ha mgbe dum bụ ihe banyere Kraist, maobu Mesaia, onye ndi Juu niile naele

anya Ya. Pọl gosiri site n'ihe edere n'Akwukwonso na Kraist aghaghị ihu ahuhu, wee nwuo n'elu obe maka mmehie niile nke uwa, na O ghaghị kwa isi n'onwu bilie maka igu ndi niile kwere na Ya na ndi eziumume. Naanị mmadu olenaole n'etiti ndi Juu nke Tesalonaika kwere n'Okwu nke ndi mkwusanjéghari ahụ bu ndi Grik ndi naatu egwu Chineke, na ndinyom ndi bu ndisi nke obodo.

### **Nzukọ Kraist nke Ndi Tesalonaika Ahu**

O bu ezie na ekwere ka Pọl na Sailas dogbue onweha n'olu naenwegh: mgbochi o bua n'obodo Tesalonaika n'ihe ra ka naanị izuuko ato, ma Okwu ahụ gbara mkporogwu n'obi nke ndi kwereekwe. Mgbe otutu ubochi gasiri, mgbe o naedegara ndi ahụ na nzuko ahụ akwukwo, bu nke emeghereri site na ndogbu n'olu ha, Pọl siri na ha esiwo n'arusi chigharikwute ezi Chineke di ndu, na ha naechere kwa obibia nke abuo Jisos. Pọl sikwara na Okwu nke Onyenwe anyi esiwo n'aru ha daputa uda, o bughi naanị na Masedonia na Akasia, kama "n'ebe o bua okwukwe unu n'ebe Chineke no aputawo ihè" (Lee I Ndi Tesalonaika 1:8-10).

"Satan we bia kwa." Site na mmalite nke oge ka ekwensu malitere iwebata onweya, n'oge o bua na n'ebe o bua o huru na Okwu Chineke na nke eziumume naaga n'iru. Nke a bu nnoq eziokwu n'ebe ihe banyere Iso Uzọ nke Kraist di, n'ihia na ekwensu malitereri ibuso Alaeze nke Kraist agha site n'omumu Ya. Ekwensu matara na n'ikpeazu Kraist na alaeze Ya gaemeri ekwensu na ndiozi ya niile mmeri ebighiebi. Jisos siri, "Ewerewo ike nile di n'elu-igwe na uwa nyem" (Matu 28:18). O bu ezie na o naadi ka nzuko Kraist naahu ahuhu n'uzo n'ezighiezi n'oge ufodu, Chineke naahuzu ihe niile, O mazukwara ihe niile. N'oge na n'uzo nke Ya, o gaeme ka mmegide ahụ kwusi, mee kwa ka olu a naaga n'iru dika o kwesiri.

### **Mkpagbu**

Nime Tesalonaika, ndi Juu naachoghi ikwere eziamà nke Ozioma kworoekworo n'ihia ogan'iru ahụ nke Pọl na Sailas nwere n'ebe ndi nke kwereekwe no. Ndi Juu ndia kpokotara igwe mmadu ndi naeguzo n'efu n'omaahia wee malite iweta aghara, site nime ka obodo ahụ niile tuo uzụ. Ha chorọ Pọl na Sailas n'ulo Jeson; ma ebe ha naachotaghị ndi mkwusanjéghari a, ha dokpuru Jeson na umunna nime Kraist ufodu ga n'iru ndisi obodo. Ha tirimkpu si "Ndia bu ndi kpuru elu-uwa dum madu bi iru, ha eruwo kwa n'ebe a" (Olu Ndi-ozu 17:6). Ekwensu bu onye kpururu elu uwa dum madu bi iru n'otutu arọ garaaga, mgbe o mere ka mmadu mehie site n'onwunwa, ma n'ebe a o naachọ onye ozọ nke o gaebọ itaata ahụ. Ndiozi ahụ naedozi uwa n'ezie; ha onweha kwa, site n'ike nke Chineke, naedozi ihe ahụ nke ekpururi iru. Ozioma nke a naeme ka udo di n'obi nke nwere mgbasasi -- oké ndaju nye obi nke nwere ebili mmiri na ndu ya; o nyewo ndi naadogbu onweha n'olu na ndi ebowokwara ibu di arọ izuike; o gwowo aru na mkpurubi nke mmehie ji aka mgbe ha biakwutere Onyenzoputa n'ezie ncheghari.

Ndi Juu nke Tesalonaika ndia mere ka itu uzụ di n'obodo ahụ niile, ma ha tara ndi mkwusanjéghari nke Kraist uta na ha naagbaru udo obodo naekpughari kwa uwa iru. Ha naekwu na ha naasopuru, naedebe kwa ochichi nke Sisa, ebe o bu ezie na onye o bua nke bu onye Juu n'ezie achoghi ino n'okpuru ochichi nke ndi ala ozọ. Ndahie na amamikpe n'ihia mmehie naeme ka mmadu buru onye naekoko oké n'ebe ndi o naachoghi ka ya na ha noko. Omume na echiche nke mmadu enwebeghi oké mgbanwe site n'oge nke ndi Tesalonaika, n'ihia na mmadu no naachoputa kwa ihengopu ha gaenye bu ihe gbochiri ha ife Jisos Kraist. Ekwensu na ndi naekweghiekwe nke uwa di ka ha naeme ihe o bua ha nwereike iji gosi na onye nke Krasit, na okwukwe ya abughi ezie; ma mgbe anaakpagbu onye nke Kraist sieike, otu ahụ ka ihè nke isozọ Kraist naamwa kari, ewe mee ka ima mma nke Ozioma ahụ puta ihè. Otutu ebubo ugha ka ebworo okpukpe ndi nke Kraist, ma o dighi nke achoputara bu eziokwu nime ha. Ndisi obodo mere ka Jeson na ndiozo no n'aka mbe, mgbe emesiri, ha rapuru ha ka ha laa; n'ihia na o dighi nnoq mmebiwu o bua nke agaasi na achoputara n'ebe ha no.

### **Ihemumu Bai bu**

Umunna nime Kraist zipuru Pọl na Sailas ngwangwa n'abalı igaru Beria, bu obodo nke ahuru n'ulonzuko ozọ. Ndi Beria gosiri na ha bu ndi di iche n'ebe ndi Tesalonaika no, bu ndi sogburu ndi mkwusanjéghari nke Kraist ndia naagbasa ozioma. Ha bu udi mmadu ndi anaachachọ n'uwa, obuna

n'ubochi taa. Ha jiri obi ha niile nara Okwu Chineke, wee na enyocha kwa ihe niile edeworo n'Akwukwunsọ kwa ubochi, ma ihe ndia nke Pọl na náekwu di otu a, maobu na o dighi. Udi iheomumu a nke sitere n'Akwukwunsọ aghaghi imuputa iheoma, n'ih na Ozioma nke Jisọs Kraist naeguzoro ezi nnyocha o bula n'uzo zuruokè. Ngwangwa otutu mmadu -- ndi Juu na ndi Grik, ndikom na ndinyom -- kwere ezi ama ahụ na Jisọs bu Kraist ahụ. O dighi onye o bula nime Beria nke di ka agaasi na o naemegide Ozioma n'uzo o bula, ma udi iheoma di otu a agaghi agabiga n'efu naenweghi nguzogide o bula sitere n'ebe ekwensu no. Akuko nke ntute ahụ na Beria ruru na Tesalonaika, ndikom ojoo nke obodo ahụ wee bia kwa na Beria ikpali igwe mmadu megide Ndiozi ahụ. Pọl, onyeokaokwu na onye ndu nke ndiotu Kraist ahụ di ka agaasi na o bu ya ka elegidere anya na mkbagbu ahụ; ya mere umunna nime Kraist zipuru ya site n'obodo ahụ, ma Sailas na Timoti nogidere n'ebe ahụ wee naezi ndi ahụ cheghariri ohu eziokwu di omimi nke okwukwe nke ndi nke Kraist.

### **Nime Atens**

Mgbe o rapusiri Beria, Pọl bjaruru Atens, ebe o no zie Sailas na Timoti ozi ka ha biakwute ya ososo. Mgbe Pọl naechere ndi ya na ha naalukolu n'Ozioma, oké iwe naewe mmuo ya nime ya, mgbe o huru ka obodo ahụ juputara n'ikpere arusi. Agwara anyi site n'akuko uwa, na Atens juputara n'arusi kari obodo niile ozo nke di na Grik niile -- dika agaasi na o di otutu arusi na Atens dika mmadu si di kwa otutu n'ebe ahụ. Nke a dikariri ukwu kari ka Pọl puru ilefuru anya; mgbe o no kwa naechere Sailas na Timoti, o naagwa ndi Juu okwu n'ulonzuko, o naagwa kwa ndi ya na ha naezute n'omaahia okwu kwa ubochi.

### **Ọlụ nke Mkwusa nye Umummadu N'otu n'otu**

Ya mere Pọl abughi naani onye mkwusanjeghari na onye naagbasa ozioma, o bu kwa onye ọlụ nye onye o bula o naezute -- otu nime okpukpo kachasi elu na nke naamikari mkpuru n'ihe nke Chineke nye umummadu n'otu n'otu aburuwo ihe naami ezi mkpuru kari nime akuko nke Nzuko Kraist, ma o bu ihe dikariri mkpa buru kwa ihe ziriezi n'ogwugwu ubochi ndia gbara ochichiri nke ogbo nke ndi Kraist. O nwere otu ubochi mgbe otutu nari mmadu natara onyinye a bu omumu ohu n'ebe ocheeze amara nke oké ntute na nke ebe anaagbasa ozioma, ma ugbu a ndi naabiakwute Kraist naabia nnoo dika agaasi na o bu n'ih mmetuta nke ndi ahụ naalolu nke igwa umummadu okwu Chineke mmadu na mmadu. Pọl jere n'ahia kwa ubochi igwa ndi niile gaege ya nti okwu Chineke.

Onye ahụ siri Nrianyasi Ukwu zipuru ndioru ya ka ha gaa n'ama niile na n'uzo nta niile nke obodo kpobata ndiogbenye, ndiolusi, ndingwuro, na ndisi; na n'uzo niile na ogige niile ka ha rugide kwa mmadu ka ha bia n'oriri ahụ edoziworo (Luk 14:16-23). Eze nke Otuto enyewo kwa ndioru Ya iwu ka ha mee otu ahụ, ka ha kpobata mmadu niile n'oke oriri ahụ nke O naedozi. Anyi naekpeepere ka Onyenwe anyi meghepu anya anyi ihu oké ọlụ a, nke di mkpa nke bu ọlụ nke naamiputa kwa mkpuru n'ubi vine Ya. Onye ahụ nke no n'ama, onye naelekota ulohia, onye naewe mmadu n'olu, onye ọlụ ibe gi, onyeagbataobi gi, onyenkuzi -- onye o bula ka gaewere nke gaenwe kwa ike gee nti n'Ozioma ahụ nke juputara n'okwu olileanya na onu, nke otu nime ndioru nke Chineke gaekwu n'onwe ya.

### **Igwé Ndi mbaozo Naegenti**

Ijezi nke Pọl mmadu na mmadu dubara ya rue ebe sara mbara kari. Ufodu ndi naahu amamihe n'anya bu ndi Epikurean na ndi Stoik zutere ya wee kuru ya jee n'iru Aropagos, bu ulokpe kachasi elu nime Atens. Nime ulokpe a ka agaanu ozizi nke Jisọs Kraist ma kpebie kwa ma agaanabata ya, maobu na agaghi anabata ya; n'ih na ndikom nke Areopagos, maobu Ugwu Mas, naekpebi ikpe n'elu maobu n'isi ofufe ohu o bula nke anaewebata na Atens.

Ndi Epikurean na ndi Stoik nwe nkeworita n'ihe olenale, ma ha naenwe nkewa n'otutu ihe ozo. O nweghi ndi o bula nime ha kwenyere na ndu ozo di mgbe mmadu nwuru na agbaghiagugọ okwu Chineke nke Pọl kwuru banyere mbiliten'onwu nke Jisọs na olileanya nke Nzuko Kraist mere ka ndia naaju ajuju nke ikwaemo biakwasị ya. Otu ihe nke kwesiri ojija bu na ndi Atens chorọ inu ihe banyere isozo nke Kraist tutu ha ekpebie ma o kwesiri. Otutu mmadu n'ogbo nke a naekwu nnoo ihe bu uche

ha, náekpé kwa isouzo nke Kraist ikpé náebughị ụzọ mata ihe banyere ike ya nke o ji agbaputa ndụ nke mmehie, maqbu udo, oñu, na olileanya nke Ozioma gaenye mkpuruobi nke mmadu.

### **Ozi nke Chineke**

Mgbe Pól nagwa ndi Juu okwu banyere Kraist, o jiri akuko niile banyere mmeso nke Chineke n'ebe Umụ Israel nọ. O kwuru okwu banyere ichuaja niile, ibuamuma niile na olileanya niile nke onye Juu o bula nke natugide Mesaia ahụ aka; onye o bula gaenwe kwa ike ghotā ihe o naekwu banyere ya, ma ha kwere maqbu na ha ekweghi. Ma n'Ugwu Mas, n'etiti ikpere arusi, o bu banyere ginị ka Pól gaekwu wee mee ka aghota ihe o naekwu? Jisqs siri: "Mgbe o bula ha garara unu nye, unu echegbula onwe-unu otu unu gekwu ma-ebu okwu unu gekwu" (Matiu 10:19). N'oge hour ahụ Pól natara otutu okwu amamihe sitere na Mmụo Nso, n'ihu na okwu o bula nke siri n'onu ya puta naaputa dika oku, buru kwa ihe ndia nke naefe ihe ha naamaghi naaghotā nkeoma. Okwu banyere okike nke Chineke ma ochichi nke ihe niile ekereke kudara ndi Epikurean na ndi Stoik otu aka ahụ -- ha ekweghi n'okwu ahụ. Okwu nke Pól kwuru megide ikpere arusi, na ichu otutu aja na onyinye di icheiche iji gbochie iwe nke chi di icheiche meturu onye o bula nke bu onye Atens n'obi -- ha niile no n'omumaikpe. Ndikom nke Atens bu ndi guru onweha dika ndi di iche n'ebe mmadu niile no, ma Pól gwara ha na Chineke kere mba niile site n'otu obara -- na mmadu bu umu, iheokike, nke Chineke. Ebe ekere mmadu n'oyiyi nke Chineke, o kwesighi ka mmadu naeche na ihe akporo Chineke yiri olaedo, maqbu olaocha, maqbu nkume; ihe apirapi site na nke a na ihe di n'obi mmadu. O buru na mmadu chorō ife Chineke, ha agaghi icho Onyenwe anyi wee "chota" Ya, n'ihu O noghi n'ebe di anya n'aru onye o bula nime anyi. Ndi naakpo isiala nye Chineke aghaghi ikpōisiala nye Ya nime mmu na eziokwu.

Chineke lefuru oge niile nke amaghi ihe anya, ma ugbo a O naagwa mmadu ka ha niile chēgharia n'ebe niile. "Ezi ihē ahu Nke nēnye madu o bula nke nābia nime uwa ihē" (Jōn 1:9), nēnye ihē ya nke ukwu, ma mmadu nọ kwa nānweghi ihengopu o bula maka ochichiri ahụ nke ha nọ nime ya rue ugbo a. Pól gwara ndi Atens na ubochi ikpe naabia nye ndi ahụ naachoghi ichēghari -- na Chineke arōputawo otu ubochi ahụ, roputa Onyeikpe, na O nyekwara mmadu niile ihe ha gaeji kwere nke a ebe O mere ka Onyeikpe ahụ si n'onwu bilie. Lee ka o si di mkpa inabata ozi nke Ozioma nke a!

### **O bughị N'efu**

Pól ji ike ya niile kwue okwu megide mmehie na ikperearusi nke ndi Atens, ma n'ile anya, naani mkpuru nta ka o miputara. Mgbe ndikom nke Ugwu Mas nuru okwu banyere mbiliten'onwu, ufodu were ya mee iheochi, ndiozo wezugara ubochi nke mkpebi, site n'ikwe mkwa na ha gaanu olu Pól ozo banyere okwu ahụ, ma eleghiana ha abiarughi na mmazu nke eziokwu nke Kraist. Pól rapuru obodo Atens naaghotā n'ezie na ndi Grik a bu ndi naahu amamihe n'anya gaewere okwu nke Kraist dika ihenzuzu, ma nke a emeghi ka Onyezi ahụ nke naadighi atuegwu daa mba n'obi ya. O gara n'iru n'olu ya icho otutu ebe ozo na ndi gaanabata okpukpoku nke Ozioma. Otu o di, mgbalị niile nke Pól na Atens abughi n'efu; n'ihu na ndikom ufodu kwere na Jisqs wee, "rapara n'aru-ya," nke otu nime ha bu Daionisiqs, otu nime ndiikpe nke uloikpe di elu nke Ugwu Mas. Emere ka anyi ghotā na nwoke a bu onye Pól ziri ihe nkeoma na onye mgbe emesiri, ya onweya ghorō Onyenlekota mbu (bishop) nke nzuko Kraist di na Atens. Chineke naewere onodu nke otu mkpuruobi dika ihe kariji uwa niile; ya mere o ghaghi abu ihe ijuanya na O zigaara Pól site n'Atens ka o jee nweta mmadu olenaole ndia.

### **AJUJU DI ICHEICHE**

- 1 Gini mere Pól jiri gabiga Amfipolis na Apolinia naagwaghi ha okwu Chineke?
- 2 Gini bu udi nnabata nke anabata Pól na Sailas n'obodo Tesalonaika?
- 3 Gini mere ndiozi ahụ jiri rapu Tesalonaika?
- 4 Olee uzọ ndi Beria jiri di iche n'ebe ndi Tesalonaika nọ?
- 5 Uzọ mmadu ole di icheiche kwenyere n'akuko nke NdiKraist nime Beria?
- 6 Gini mere Pól ji rapu Beria ?
- 7 Gini mere ejiri kpalie mmu Pól mgbe o jere Atens?

- 8 Gịnì mere na Areopagos, maqbu n'Ugwu Mas?
- 9 Òlee ụzọ Chineke jiri nye mmadu niile ihe ha gaeji kwere na ụbọchì ikpe naabịa?
- 10 Mmadu ole soro òzìzì Pọl na Atens?